

Suomen Senioriliike ry

5.6.2012

Vetoamus Liikenne- ja viestintäministeriölle

Ministeri Merja Kyllönen
Liikenne- ja viestintäministeriö

Asia: Iäkkäiden ajoturvallisuus liikenteessä

Yli 75-vuotiaiden määrä on nopeasti kasvanut viime vuosina, ja kasvu jatkuu tulevaisuudessa. Yhä useammalla iäkkäällä on auto, ja he ajavat autoaan. Fyysiset, kognitiiviset (älykkyyteen ja muistiin liittyvät) ja psyykkiset vanhenemismuutokset ja iän myötä yleistyvät sairaudet muuttavat ihmisten tapaa ajaa autoa ja toimia liikenteessä. Autolla ajavien iäkkäiden määrän lisääntyminen eli sinänsä myönteinen kehitys tulisi ottaa huomioon liikenteessä, liikennekulttuurissa ja liikenneväylien kehittämisessä. Aistinelinten, keskushermoston, ääreishermoston, lihasten ja muun tuki- ja liikuntaelimestön yhteistyö hidastuu vanhenemisen myötä. Vanhenemisen aiheuttamat ko-ordinaation eli yhteistyön muutokset ovat vähäisiä, mutta monet iäkkäiden keskuudessa yleiset sairaudet – erityisesti neurologiset sairaudet – heikentävät yhteistyötä ja muita ajaessa tarvittavia kykyjä varsin voimakkaasti. Näön, kuulon ja muiden aistinelinten sekä selkärangan ja nivelten vanheneminen ja sairaudet tuovat ongelmia ajamiseen. Yksilölliset erot kyvyissä ajaa autoa ovat isot 75 vuotta täyttäneessä väestössä. Iäkkäät ovat erityisryhmä, jonka ajoturvallisuuteen liikenteessä voidaan vaikuttaa.

Liikkuminen julkisilla kulkuneuvoilla ja/tai omalla autolla on ruoan ja muiden päivittäistavaroiden ostamisen, pankissa käynnin ja muiden asioiden hoidon sekä sosiaalisen osallistumisen edellytys iäkkäiden keskuudessa. Iäkkäiden ajotaitojen ylläpitämisellä, turvallisen liikennekulttuurin kehittämisellä ja turvallisten liikenneväylien rakentamisella voidaan edistää iäkkäiden mahdollisuuksia aktiiviseen toimintaan ja siten ylläpitää heidän toimintakykyään ja hyvinvointiaan ja jopa vähentää kotiin tuotavien palveluiden määrää. Iäkkäiden turvallisuuteen liikenteessä kannattaa panostaa. Tutkimukset osoittavat, että ihmiset vanhetessaan muuttavat ajotyyliään ja ottavat huomioon elimistönsä rajoitukset liikenteessä. He ajavat autoa aikaisempaa hitaammin, välttävät ajamista pimeällä ja sateella sekä ollessaan väsyneitä, pitävät taukoja tiheämmin kuin nuorempina ja ajavat sellaisina aikoina, jolloin liikenne on mahdollisimman vähäistä. Suhteessa ajettuihin kilometreihin iäkkäät aiheuttavat vähemmän liikennekolareita kuin heitä nuoremmat. Risteykset ja yksisuuntaiset moottoritiet kuuluvat iäkkäille ongelmallisiin paikkoihin, joissa heille sattuu kolareita. Nämä seikat tukevat käsitystä siitä, että iäkkäiden oman toiminnan muutoksia kannattaa tukea kehitettäessä ajoneuvoliikennettä ja muutoksista on aiheellista tiedottaa.

Ajotaito- eli ajokorttitarkastusten kehittäminen siten, että niissä otetaan huomioon sairauksien, käytössä olevien lääkkeiden ja aistinelinten ja keskushermoston kunnon lisäksi keskushermoston ja aistinelinten ja tuki- ja liikuntaelimestön yhteistyö on tärkeää niiden henkilöiden löytämiseksi, joiden ajotaito ei täytä liikenneturvallisuuden vaatimuksia. Kehittämisen periaatteena tulee olla iäkkäiden tasa-arvon turvaaminen siten, että turhia rajoituksia ei tehdä, mutta turvallisuus säilyy. IkäsyRJinnän ei saa ohjata kehittämistä. Lisäksi tarvitaan lääkäreiden perus- ja täydennyskoulutuksen kehittämistä

iäkkäiden ajotaitojen asianmukaiseksi toteamiseksi.

Iäkkäille järjestetyt ajoharjoitukset ja niihin kuuluva **neuvonta** yleisistä ajoturvallisuuteen vaikuttavista seikoista luentojen ja keskustelujen muodossa ovat tarpeellisia. Niiden määrän lisäämiseen tulisi panostaa, ja monia tahoja tulisi saada järjestämään harjoituksia. Senioreiden ajokursseista tulisi tehdä muoti-ilmiö iäkkäiden keskuudessa.

Monet seikat osoittavat liikennekulttuurin löyhtymisen maassamme. Iäkkäiden ajaessa tämä tulee esille mm. siinä, että nuoret ja keski-ikäiset kuljettajat osoittavat mieltään iäkkäille näiden ajaessa heitä hitaammin tai muuten heitä varovaisemmin – mutta liikennesääntöjen mukaisesti. Nykypäivän liikennekulttuurissa on ikärasistisia piirteitä. Iäkkäiden turvallisuus liikenteessä riippuu muiden ajajien käyttäytymisestä iäkkäiden itsensä käyttäytymisen lisäksi. Iäkkäiden liikenneturvallisuuden kehittämiseksi tarvitaan yleistä **tiedottamista vanhenemismuutoksista ja iäkkäiden tavoista ajaa.**

Ajokortin hankkivien opetukseen tulisi liittää näitä **gerontologisia näkökohtia** ja jopa keskustelua ikäsyrynnästä ja sen ehkäisystä.

Tiedotusvälineissä käsitellään iäkkäiden ajoturvallisuutta varsin vähän. **Yleistä tiedottamista iäkkäiden ajoturvallisuudesta** tulisi lisätä. Iäkkäät ja heidän omaisensa voivat vaikuttaa mm. omakotitalojen pihateiden ja yleisten liikenneväylien kulmissa olevien puiden tai muiden näköesteiden poistamiseen ja muihinkin talojen ympäristössä oleviin turvallisuutta vaarantaviin tekijöihin. Tiedottamisen tulisi sisältää monia liikenteessä ajajana ja jopa jalankulkijana tai pyöräilijänä tarvittavia tietoja.

Liikenneväylien kehittämisessä tulisi iäkkäiden erityispiirteet ottaa huomioon. Iäkkäille turvalliset väylät ovat turvallisia kaikenikäisille.

Esitämme, että liikenneministeriö käynnistää **iäkkäiden liikenneturvallisuuden kehittämiseen** tähtäävän laajan **kampanjan** yhteistyössä muiden ministeriöiden, järjestöjen, oppilaitosten ja muiden tahojen kanssa. Toivomme, että kampanjassa otetaan huomioon edellä esittämämme seikat ja muut ministeriön tärkeinä pitämät asiat. Kampanjan yhteydessä voitaisiin käsitellä muitakin liikennekulttuurin nykyisiä ongelmia. Vuosi **2012** on EU:ssa **aktiivisen ikääntymisen ja ikäpolvien vuorovaikutuksen vuosi**. Päätös esittämämme kampanjan käynnistämisestä sopisi hyvin tämän vuoden lopulla tiedotettavaksi päätökseksi, vaikka kampanjaa ei ehdittäisi aloittaa tänä vuonna.

Helsingissä, kesäkuun 5. päivänä 2012.

Suomen Senioriliike ry

Eeva Kainulainen
puheenjohtaja

Sirkka-Liisa Kivelä
varapuheenjohtaja

Aulis Mäkinen
varapuheenjohtaja